

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ЇХ ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ В УКРАЇНІ

ОСТУДІМОВ Богдан Анатолійович - аспірант кафедри конституційного права та прав людини Національної академії внутрішніх справ (м. Київ, Україна)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9994-9827>

УДК 342:349.7(477)

DOI 10.32782/LAW.UA.2023.3.19

Сучасний етап розвитку з певною динамікою цінностей, пріоритетних напрямів державної і міжнародної політики, співробітництва у різних сферах, а також загрози і виклики енергетичній безпеці, руйнування або пошкодження об'єктів критичної енергетичної інфраструктури під час воєнних дій, природних катастроф, зменшення запасів природного ресурсів зумовлюють активізацію міжнародної правотворчої і правозастосовної діяльності.

Метою цієї статті є розкриття природи і сутності міжнародно-правових стандартів енергетичної безпеки, їх класифікації, джерел регламентації, а також стану та особливостей імплементація в Україні. Методологічна основа дослідження базується переважно на загальнонаукових і спеціальноюридичних методах, підходах, принципах дослідження. Зокрема, використано діалектичний, феноменологічний, аксіологічний, порівняльно-правовий, герменевтичний, синергетичний, формально-логічний, формально-юридичний, семантичний, семіотичний, модельний, прогностичний та інші методи.

У результаті сформульовано низку наукових положень. Так, однією із закономірностей сучасних процесів глобалізації та євроінтеграції, взаємодії держав, міжнародних організацій та інших суб'єктів є розробка і забезпечення реалізації міжнародно-правових стандартів енергетичної безпеки. Вектори транснаціонального, наднаціонального і глобального співробітництва, джерела регламентації, об'єктно-суб'єктні, предмет-

но-функціональні та інші характеристики зумовлюють підходи до їх класифікації, визначення сутнісних ознак та механізмів імплементації. Йдеться про універсальні, регіональні і наднаціональні; за юридичною силою – загальнообов'язкові і рекомендаційні стандарти енергетичної безпеки. Останні, на відміну від інших міжнародно-правових стандартів, мають міжгалузеву природу, відображені в джерелах міжнародного енергетичного, економічного, екологічного, морського, космічного права і т.д. Набуття Україною статусу кандидата у члени ЄС зумовлює ґрунтовне дослідження стандартів, механізмів політики забезпечення енергетичної безпеки ЄС, порядку діяльності керівних наднаціональних органів, спеціалізованих агенцій у даній галузі, першочергових і перспективних зобов'язань для України. А відновлення пошкоджених об'єктів енергетичної інфраструктури внаслідок повномасштабного вторгнення на нашу територію вимагає додаткових гарантій міжнародної безпеки, посилення міжнародної відповідальності за їх порушення.

Ключові слова: енергетична безпека, міжнародна безпека, міжнародні стандарти, сталий розвиток, міжнародні організації, правове регулювання, енергетична політика, принципи, джерела, гарантії, імплементація

Постановка проблеми

На сучасному етапі загальноцивілізаційного розвитку спостерігаємо певну динаміку цінностей, відповідних пріоритетних напрямів державної і міжнародної політи-

ки, співробітництва в різних сферах. На порядку денному загальнонаціонального, транснаціонального і глобального розвитку в останні десятиріччя постали питання енергозбереження й енергоефективності, енергетичної безпеки, енергетичної та екологічної рівноваги, енергоресурсів і прав людини в енергетичній сфері, енергетичного сталого розвитку.

Усе це зумовлює активізацію міжнародної правотворчої і правозастосовної діяльності в цьому напрямі, насамперед, за участю держав як основних суб'єктів міжнародного права, міжнародних організацій різних рівнів загальної і спеціальної компетенції. Водночас в умовах руйнування або пошкодження численних об'єктів критичної енергетичної інфраструктури під час воєнних дій, природних катастроф, зменшення запасів природного газу, вугілля, інших енергоресурсів, значне збільшення їх вартості і транспортування посилюється потреба прийняття і забезпечення реалізації стандартів енергозбереження й енергоефективності, гарантій енергетичної безпеки [1-2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій

В останні десятиліття відзначається поживання наукового інтересу до заявленої проблематики. Так, особливо слід звернути увагу на роботи юристів-міжнародників (С. Білоцького, П. Борцевича, Р. Єделева, Н. Камінської, А. Кориневича, М. Медведєвої, З. Тропіна, М. Чіпко), учених-конституціоналістів й адміністративістів (А. Бредбука, Ю. Ващенко, В. Демиденка, Р. Коцюби, О. Музи, Д. Тихомирова), а також представників інших галузей сучасної науки – економіки, політології, державного управління, географії і т.д. (З. Герасимчук, І. Гончарук, С. Завгородня, А. Лелеченко, В. Лір, І. Мазур, Ю. Харазішвілі, С. Саті, О. Селєзньова, О. Суходоля, Р. Тормосов та ін.).

Проте, сучасний науковий доробок свідчить про необхідність продовження вивчення окреслених завдань, комплексного аналізу і дослідження сутності міжнародних стандартів в енергетичній сфері, їх

типології та специфіки реалізації на міжнародному й національних рівнях.

Метою цієї статті є розкриття природи і сутності міжнародно-правових стандартів енергетичної безпеки, їх класифікації, джерел регламентації, а також стану та особливостей імплементації в Україні.

Методологічна основа дослідження базується переважно на загальнонаукових і спеціальноюридичних методах, підходах, принципах дослідження. Так, варто виокремити доцільність використання діалектичного, феноменологічного, аксіологічного, порівняльно-правового, історичного, герменевтичного, синергетичного, формально-логічного, формально-юридичного, семантичного і семіотичного, модельного, прогностичного та інших методів.

Виклад основного матеріалу

Багатогранне явище «енергетична безпека», а також пов'язані з ним «міжнародна енергетична безпека», «національна енергетична безпека», «міжнародна безпека», «державна безпека» та ін. часто використовуються у численних документах різних масштабів, українськими і зарубіжними дослідниками. Причому спостерігаються різні підходи до визначення і розуміння, відсутність уніфікованих стандартизованих норм і принципів. Це закономірно, адже практично неможливо врахувати всі складові елементи, закономірності, механізми реалізації та гарантії як основоположної категорії «безпека», так і «енергетична безпека», інших вищезгаданих.

Як зазначають С. Білоцький і Р. Єделєв, поняття «безпека» не має певної «галузевої» приналежності. Безпека має універсальний, регіональний та національний рівні. Її конкретизації в рамках «економічної», «енергетичної», «екологічної», «продовольчої», «ядерної» безпеки слугують не тільки норми певної галузі, але і інших пов'язаних галузей. Вона не пов'язана із певною галузю права, вона є частиною цілісного виміру безпеки на певному рівні. Відповідно, міжнародна енергетична безпека – це не лише безпека енергетики, а частина цілісної безпеки, реалізована в рамках енергетичної галузі. Прикметник «енерге-

тична» в цьому випадку характеризує не конкретну галузь взаємодії держав, де має діяти безпека, а безпеку, як таку, у новому «енергетичному» оздобленні, що також функціонує і в інших галузях міжнародних відносин. Втіленням цього явища є принцип енергетичної безпеки, що є галузевим принципом міжнародного енергетичного права. «Галузеві» ознаки безпеки виступають відповіддю на існуючі в цій царині загрози [3-4].

В актах «м'якого права» зустрічаємо різноманітні трактування енергетичної безпеки: – поставки енергії за розумною ціною (МЕА); – впевненість у наявності енергії, у тій кількості і якості, що потрібні в конкретних економічних умовах» (Світова енергетична рада); – безпека поставок означає, що необхідні енергетичні потреби забезпечені за рахунок використання адекватних внутрішніх ресурсів, розроблених економічно доцільним способом або підтримуваних у якості стратегічного резерву, та за рахунок доступних і стабільних зовнішніх джерел, доповнених при потребі за рахунок стратегічного резерву (Європейська Комісія, ЄС).

На думку А. Бредбрука, енергетичне право можна охарактеризувати як сукупність прав та обов'язків, що виникають у зв'язку з використанням усіх енергетичних ресурсів між приватними особами, приватними особами та урядом, між урядами і між державами. [5] Розкриваючи сутність міжнародного енергетичного права, зарубіжні вчені відзначають, що це сукупність принципів і норм міжнародного права, що регулюють міждержавні відносини стосовно використання, транзиту, постачання, торгівлі енергетичних ресурсів. [6-7]

Йдеться про звичаєві та договірні матеріальні норми міжнародного права, що становлять ключові принципи міжнародного енергетичного права і відповідні міжнародні стандарти у даній галузі. Тут слід виокремити такі групи норм: 1) про постійний суверенітет над природними ресурсами; 2) зобов'язання не заподіювати шкоди території інших держав або територіям, що знаходяться поза межами юрисдикції держави; 3) обов'язок попереджувати і співпрацювати з іншими державами, міжна-

родними організаціями стосовно ризиків, що можуть виникнути у зв'язку з небезпечною діяльністю в енергетичній сфері.

Ці стандарти базуються на міжнародно-правових актах універсального й регіонального, загального і спеціального характеру. Так, вони отримали формальне вираження у наступних документах: – Декларації про встановлення нового міжнародного економічного порядку (резолюція ГА ООН 3201 1974 р.); – Хартії економічних прав і обов'язків держав 1974 р.; – Стокгольмській Декларації про навколишнє середовище; – Декларації Ріо; – Договорі до Енергетичної Хартії 1994 р.; – Протоколі до Енергетичної Хартії з питань енергетичної ефективності і суміжних екологічних аспектів (ПЕЕСЕА) 1994 р.; – Рамковій конвенції ООН про зміну клімату 1992 р.; – Конвенції ООН про ненавігаційні види використання міжнародних водотоків 1997 р.; – Кіотському протоколі 1997 р.; – Протокол про імплементацію Альпійської конвенції 1991 р. у галузі енергетики 1998 р.; – Декларації Ріо+20 Конференції ООН зі сталого розвитку 2012 р.; – Міжнародній енергетичній хартії 2015 р.; – декларації Саміту зі сталого розвитку «Перетворення нашого світу: Порядок денний у галузі сталого розвитку на період до 2030 року» 2015 р. та інші.

Як бачимо, вони є відмінними за власною природою, суб'єктами прийняття, юридичною силою. Тобто згадані документи є загальнообов'язковими і рекомендаційними, значна їх частина відзначається міжгалузевим характером. Тобто власне досліджувані міжнародно-правові стандарти також мають міжгалузеву природу. Наприклад, у Договорі до Енергетичної Хартії (ДЕХ) встановлено не лише засади міжнародного співробітництва в енергетичній сфері, а й стандартизовано екологічні принципи, а також міжнародно визнану основу для заохочення, співробітництва, інтеграції та розвитку інвестиційних енергетичних проєктів та енергетичної торгівлі між суверенними державами.

Разом з тим, слід підкреслити той факт, що з-поміж фундаментальних засад забезпечення енергетичної безпеки важливе місце займає система міжнародно-право-

вих стандартів з прав людини (Загальна декларація прав людини 1948 р., Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права 1966 р., Конвенція про доступ до інформації, участі громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища 1998 р. й ін.). На наше переконання, закономірним видається виокремлення у контексті права людини на достатній життєвий рівень (стандарт) права на доступ до енергетичних послуг, права на енергетичну безпеку в якості прав людини, відповідних обов'язків, включаючи економне споживання енергоресурсів, забезпечення енергоефективності та ін. А у зв'язку з досвідом енергетичних криз і руйнування об'єктів енергетичної інфраструктури внаслідок воєнних дій, що призводить до обмеження і порушення багатьох прав і свобод людини, актуалізується потреба розробки і прийняття стандартів національного і міжнародного рівнів, що забезпечували б ефективні нормативні, процесуальні, інституційні та інші гарантії права на доступ до енергетичних послуг, права на енергетичну безпеку, поряд із чинними стандартами прав і свобод людини (насамперед, право на безпечне довкілля, право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг, житло та ін.).

Аналіз сутнісних характеристик міжнародно-правових стандартів енергетичної безпеки концептуалізує визначення галузевої належності як власне даних стандартів, так і міжнародного енергетичного права, енергетичного права України. Наукові позиції у цьому випадку неоднозначні, іноді дискусійні або докорінно відрізняються. Так, має місце розгляд міжнародного енергетичного права окремою галуззю міжнародного права або підгалуззю міжнародного економічного права, або міжнародного екологічного права (міжнародного права навколишнього середовища). У деяких роботах звертається увага, наприклад, на регулювання відносин в сфері використання альтернативної енергетики, відновлюваних джерел енергії, екологічно орієнтованої енергетики і відповідних міжнародних

стандартів, щодо яких застосовуються механізми з інших галузей (підгалузей) міжнародного права: міжнародного екологічного права, морського, космічного, права ГАТТ/СОТ і т.п. [4;7] Аналогічними є наукові погляди щодо позиціонування відповідної галузі чи підгалузї, інституту в національних правових системах.

Окремо, на наш погляд, варто виокремити групу установчих актів спеціальних міжнародних енергетичних організацій, де закріплено статус, структуру і порядок функціонування таких суб'єктів, у тому числі щодо розробки і прийняття міжнародних стандартів з питань енергетичної безпеки. Наприклад, за Статутом Міжнародної агенції з атомної енергії (МАГАТЕ, ІАЕА) 1956 року встановлено порядок контролю (гарантій) мирного використання і досліджень атомної енергії, розробки і прийняття стандартів ядерної безпеки і захисту довкілля, радіаційної безпеки, надання державам-учасницям технічної допомоги з питань мирного використання атомної енергії, а також заохочення обміну науковою і технічною інформацією щодо атомної енергії. [9]

У свою чергу, Міжнародне агентство з відновлювальних джерел енергії (IRENA) сприяє широкому і зростаючому впровадженню, а також сталому використанню всіх видів відновлюваної енергії. Відповідно до Статуту у якості міжнародного стандарту визначено категорію «відновлювана енергія», що означає всі види енергії, отримані з відновлюваних джерел екологічно раціональним способом та які, *inter alia*, охоплюють: 1) біоенергію; 2) геотермальну енергію; 3) гідроелектроенергію; 4) енергію океану, у тому числі, *inter alia*, енергію припливів та відливів, енергію хвиль і теплової енергію океану; 5) сонячну енергію, а також 6) енергію вітру [10]. Україна приєдналась до цього Статуту IRENA 2017 р., що зумовило ряд зобов'язань, включаючи впровадження його положень у національне законодавство і практику реалізації. Зокрема, це стосується комбінованого підходу до відновлюваної енергії та заходів з енергоефективності; обмеження впливу на природні ресурси й зменшення вирубу-

вання лісів, опустелювання й скорочення біологічного різноманіття; захисту клімату; економічного зростання і соціальної згуртованості, у т.ч. зниження рівня бідності й сталого розвитку; доступу до енергопостачання й безпеки енергопостачання; взаємної відповідальності поколінь тощо.

У межах цього дослідження не можемо зосередитись на інших установчих договорах, проте, безперечно, слід згадати роль і значення у створенні і забезпеченні реалізації стандартів енергетичної безпеки Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ), Організації Північноатлантичного Договору (НАТО), Міжнародного енергетичного агентства (МЕА), Організації Міжнародного експериментального термоядерного реактору (ІТЕР), Міжнародної морської організації та ін.

Стосовно регіональних стандартів забезпечення енергетичної безпеки доцільно підкреслити здобутки Європейського Союзу (ЄС), зокрема, його здійснення його енергетичної політики. Їх розробці сприяли Європейське співтовариство вугілля і сталі, пізніше Європейське економічне співтовариство та Європейське співтовариство з атомної енергії, засновані на підставі відповідних договорів, згодом Європейський Союз. Акумуляовано ці стандарти як своєрідні моделі, узгоджені принципи і правила регулювання відносин в енергетичній сфері в Європейській Енергетичній Хартії 1991 р., у фундаментальних документах «Енергетика 2020. Стратегія конкурентної, сталої та безпечної енергії» (2010), «Стратегія енергетичного союзу до 2030 року», «Чиста енергія для всіх європейців» (2016), «Рамкова стратегія стійкого Енергетичного союзу з прогресивною політикою щодо зміни клімату» та «Дорожня карта для Енергетичного союзу до 2050 р.» та ін. Прийнято чимало директив на шляху стратегічного реформування європейського енергоринку, газового ринку (90/377/ЕЕС щодо функцій ЄС із розвитку конкуренції та прозорості цін на електроенергію для кінцевих споживачів; 90/547/ЕЕС; 96/92/ЕС, 2003/55/ЕС, 2006/32/ЕС, 2010/30/ЄС, 2012/27/EU і т.д. Вони спрямовані на лібералізацію формування високого рівня

конкуренції між постачальниками електроенергії, газу, удосконалення рентабельності раціонального кінцевого використання енергії, забезпечення гарантій щодо постачання енергетичних ресурсів за доступними цінами у безперервному режимі.

Стратегія «Енергетика 2020» та її основні принципи визнано засадничим документом енергетичного розвитку ЄС, тому вона стала базою для імплементації прийнятої нової «Європейської стратегії енергетичної безпеки» (European Energy Security Strategy). Такі складові енергетичної політики ЄС, як: 1) безпека 2) поставки, 3) конкурентоспроможність, 4) стала енергія – становлять стандарти і стратегічні вектори розвитку цієї політики, тому активно впроваджуються як на наднаціональному рівні, так і на рівні держав-учасниць ЄС. Характер стандартів набули й такі основоположні принципи енергетичної політики ЄС:

- принцип свободи руху товарів, послуг, осіб, капіталів;
- принцип недискримінації;
- принцип прозорості;
- принцип охорони навколишнього середовища;
- принцип урахування соціального фактору в енергетичній політиці, зосереджуючись на рівні безробіття в енергетиці залежно від кон'юнктури ринку, гарантіях безпеки працівників в енергетичній сфері тощо. [14-15]

Українська держава тривалий час активно співпрацює на підставі Меморандуму про взаєморозуміння між Україною та ЄС щодо співробітництва у сфері енергетики 2005 р., Меморандуму про взаєморозуміння щодо Стратегічного Енергетичного Партнерства між Україною та ЄС спільно з Європейським Співтовариством з атомної енергії 2016 р., Угоди між Урядом України та Європейським співтовариством з атомної енергії про наукову і технологічну співпрацю та асоційовану участь України у Програмі наукових досліджень та навчання Євратом, Рамкової стратегії ЄК щодо Сталого Енергетичного Союзу з довгостроковою політикою щодо запобігання зміні клімату і т.д. Угода про асоціацію передбачила невідкладні

реформи в енергетичній сфері (глава 11 «Питання, пов'язані з торгівлею енергоносіями»), тому потребують імплементації і виконання більше 300 регламентів і директив ЄС, різних актів *acquis* ЄС, з-поміж яких у сфері енергетики й енергоефективності визначений перелік найважливіших.

Певні результати на цьому шляху вже очевидні, зокрема, Енергетична стратегія України на період до 2030 року, Енергетична стратегія України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність» та ін. [16-17] Проте, безумовно, ще багато зусиль слід прикласти задля належної імплементації існуючих стандартів з питань енергетичної безпеки як на цьому етапі, так і для активізації України у розробці і прийнятті нових міжнародно-правових стандартів, з урахуванням національних інтересів, дієвості гарантій безпеки, забезпечення енергетичної незалежності нашої держави.

Висновки

Розвиток процесів глобалізації та євроінтеграції, взаємодія держав, міжнародних організацій та інших суб'єктів в енергетичній та інших сферах дозволяють відзначити певні тенденції і закономірності. До таких, на наше переконання, належить розробка і забезпечення реалізації міжнародно-правових стандартів енергетичної безпеки. Вектори транснаціонального, наднаціонального і глобального співробітництва, джерела регламентації, об'єктно-суб'єктні, предметно-функціональні та інші характеристики зумовлюють підходи до їх класифікації, визначення сутнісних ознак та механізмів імплементації. Зокрема, можна виокремити універсальні, регіональні і наднаціональні; за юридичною силою – загальнообов'язкові і рекомендаційні стандарти енергетичної безпеки. Водночас останні, на відміну від інших міжнародно-правових стандартів, мають міжгалузеву природу, тому знаходять своє оформлення у низці джерел міжнародного енергетичного, економічного, екологічного, морського, космічного права і т.д.

Видається, що заявлена проблематика характеризується певною фрагментарністю доктринальної основи, поряд із значним збільшенням існуючих джерел, що закріплюють відповідні стандарти забезпечення енергетичної безпеки людини, громади, держави, регіону, світової спільноти. Тому потребують подальших ґрунтовних наукових напрацювань як поняттєво-категорійний апарат (сталий енергетичний розвиток, глобальна енергетична безпека, енергозбереження, енергоефективність, енергетична рівновага, відновлювана енергія тощо), так і з'ясування природи окремих стандартів, моделей, принципів забезпечення енергетичної безпеки, внутрішньодержавних, наднаціональних і міжнародних механізмів їх імплементації.

Попри активну взаємодію у даному напрямі з МАГАТЕ, IRENA, ОБСЄ, доцільним є посилення співпраці з НАТО, впровадження стандартів даної організації. Набуття Україною статусу кандидата у члени ЄС зумовлює ґрунтовне дослідження стандартів, механізмів політики забезпечення енергетичної безпеки ЄС, порядку діяльності керівних наднаціональних органів, спеціалізованих агенцій у даній галузі, першочергових і перспективних зобов'язань для України. Крім цього, відновлення пошкоджених об'єктів енергетичної інфраструктури внаслідок повномасштабного вторгнення на нашу територію вимагає додаткових гарантій міжнародної безпеки, енергетичної безпеки людини, громади і держави, посилення міжнародної відповідальності за їх порушення.

Література

1. Остудімов Б.А. Забезпечення енергетичної незалежності держави і конституційних прав людини (проблеми методології дослідження). *Філософські та методологічні проблеми права*. 2022. №2. С. 70–79. doi: <https://doi.org/10.33270/02222402.70>.
2. Камінська Н., Муза О., Демиденко В. Глобальна енергетична політика: проблеми концептуалізації та інституціоналізації. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023, №4. С.771–775. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-4/187>

3. Білоцький С.Д., Єделєв Р.С. Новітні тенденції в правових засадах міжнародної енергетичної безпеки. *Сучасні проблеми розвитку міжнародного та європейського права*: монографія / заг. ред. д.п.н., проф. В. В.Копійки. Київ, 2023. С. 28-47.
4. Білоцький С.Д. Міжнародно-правове регулювання у сфері екологічно орієнтованої енергетики: дисер. на здобуття наукового ступеня доктора юрид. наук за спеціальністю Спеціальність 12.00.11 – «Міжнародне право». Київ, 2015. 765 с.
5. Bradbrook A. Energy Law as an Academic Discipline *Journal of Energy and Natural Resources Law*, Volume 14 (2), 1996. P. 203.
6. Redgwell C. International Regulation of Energy Activities *Energy Law in Europe* / Ed. Martha M. Roggenkamp, Anita Röhne, Catherine Redgwell, Itigo del Guayo. Oxford : Oxford University Press, 2001. P. 35.
7. Кориневич А. О. Міжнародне енергетичне право як нове явище у сучасному міжнародному праві. *Часопис КУП*. 2010. №2. С.320-324. http://kul.kiev.ua/images/chasop/2010_2/320.pdf
8. International Energy Agency. Implementing Agreement For Renewable Energy Technology Deployment. URL: <http://iea-retd.org/wp-content/uploads/2011/09/RETD-IA-Text.pdf>.
9. IAEA. URL: <https://www.iaea.org>
10. Статут Міжнародного агентства з відновлювальних джерел енергії (IRENA) 26 січня 2009 р.; Про приєднання України до Статуту Міжнародного агентства з відновлювальних джерел енергії (IRENA): Закон України № 2222-VIII від 5 грудня 2017 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_j02#Text
11. International Nuclear Law: History, Evolution and Outlook : 10th Anniversary of the International School of Nuclear Law. 2010. Nuclear Energy Agency; Organisation for Economic Cooperation and Development. URL: <http://www.oecd-nea.org/law/isnl/10th/isnl-10th-anniversary.pdf>
12. World Energy Assessment: Energy and the Challenge of Sustainability. United Nations Development Programme, United Nations Department of Economic and Social Affairs, World Energy Council. URL: <http://www.undp.org/content/dam/aplaws/publication/en/publications/environment-energy-ww-ee-library/sustainable-energy/world-energy-assessment-energy-and-the-challenge-of-sustainability/World%20Energy%20Assessment-2000.pdf>
13. Договір про заснування Енергетичного Співтовариства: Міжнародний документ від 25 жовтня 2005 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_926.
14. Камінська Н.В. Демиденко ВО. Сталий енергетичний розвиток: міжнародні, конституційно-правові та доктринальні засади. *Європейські перспективи*. 2023. №3 С. 133-140. DOI 10.32782/EP.2023.3.17
15. Лір В.Е. Формування енергетичної політики України відповідно до глобальної парадигми сталого розвитку. *Вісник Микол. нац. універ. імені В.О. Сухомлинського. Серія: економіка та управління національним господарством*. 2018. Вип.21. С. 172-178.
16. Енергетична стратегія України на період до 2030 року : Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 1071-р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/n0002120-13>
17. Енергетична стратегія України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність», схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 серпня 2017 р. № 605-р. URL: <https://mepr.gov.ua/>

Ostudimov Bogdan,

graduate student of the Department of Constitutional Law and Human Rights National Academy of Internal Affairs,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9994-9827>

INTERNATIONAL LEGAL STANDARDS OF ENERGY SECURITY AND THEIR IMPLEMENTATION IN UKRAINE

The modern stage of development with certain dynamics of values, priority directions of state and international policy, cooperation in various spheres, as well as threats and challenges to energy security, the destruction or damage of critical energy infrastructure

objects during hostilities, natural disasters, and the reduction of natural resource reserves cause causes the activation of international law-making and law-enforcement activities.

The purpose of this article is to reveal the nature and essence of international legal standards of energy security, their classification, sources of regulation, as well as the state and peculiarities of their implementation in Ukraine. The methodological basis of the research is based mainly on general scientific and special legal methods, approaches, research principles. In particular, dialectical, phenomenological, axiological, comparative-legal, hermeneutic, synergetic, formal-logical, formal-legal, semantic, semiotic, model, prognostic and other methods were used.

As a result, a number of scientific provisions were formulated. Thus, one of the regularities of the modern processes of globalization and European integration, the interaction of states, international organizations and other subjects is the development and implementation of international legal standards of energy security. Vectors of transnational, supranational and global cooperation, sources of regulation, object-subject, subject-functional and other

characteristics determine approaches to their classification, determination of essential features and mechanisms of implementation. It is about universal, regional and supranational; by legal force - mandatory and recommended energy safety standards. The latter, unlike other international legal standards, have an interdisciplinary nature, reflected in the sources of international energy, economic, environmental, maritime, space law, etc. Ukraine's acquisition of the status of a candidate for EU membership presupposes a thorough study of standards, mechanisms of the EU's energy security policy, the order of activity of supranational governing bodies, specialized agencies in this field, and priority and prospective obligations for Ukraine. And the restoration of damaged energy infrastructure facilities as a result of a full-scale invasion of our territory requires additional guarantees of international security, strengthening of international responsibility for their violations.

Key words: energy security, international security, international standards, sustainable development, international organizations, legal regulation, energy policy, principles, sources, guarantees, implementation